

Til:
Tillitsvalgte i FHF/lokallagene
Medlemmer i FHF

Kopi til: Rektor

Vår ref.: 13/21/A 1.08

Kapp, 26.02.21

FHF-rundskriv 7/2021

Nytt idé- og prinsippprogram til høring i lokallagene

Nåværende Idé- og prinsippprogram for Folkehøgskoleforbundet gjelder frem til Landsmøtet i 2021. Idé- og prinsippprogrammet revideres på landsmøtet hvert fjerde år. Gjeldende idé- og prinsippprogram ble vedtatt på landsmøtet i 2017 på Elverum. Det er derfor tid for å drøfte og vedta idé- og prinsippprogrammet for de kommende fire årene på landsmøtet på Sogndal folkehøgskule til sommeren (31.mai-2.juni).

Styret i Folkehøgskoleforbundet inviterte til deltakelse i dette arbeidet gjennom rundskriv 21/20. Deltakere i idéprogramkomiteen har vært: Tore Haltli (Fana), Marianne Jepsen (Oslofjord), Maria Øy Lojo (Fana), Bjørn Olav Nicolaisen (Namdals), og fra styret Einar Opsvik, Kristin Smith og Live Hokstad.

Endelig forslag til idé- og prinsippprogram, og områder organisasjonen skal ha fokus på de kommende fire årene, vil styret formulere i styremøte 20. april på bakgrunn av høringsuttalelsene fra lokallagene.

Høringsfrist settes til 8. april. Hørings svar sendes live@folkehogskole.no.

Vi oppfordrer lokallagsleder til å kalle inn til møte i lokallaget for å behandle vedlagte forslag til revidert idéprogram for Folkehøgskoleforbundet, og sende inn høringssvar innen 8. april.

Med beste hilsen

Live Hokstad
leder

Angelina K. Christiansen
generalsekretær

Vedlegg: Forslag til Idé- og prinsippprogram 2021-2025

Idé- og prinsippprogram for frilynt folkehøgskole

Del A: Idéprogram

Folkehøgskolens idégrunnlag

Norsk folkehøgskole startet som et folkeopplysningsarbeid, der Nikolai Fredrik Severin Grundtvig var den viktigste inspirasjonskilden. Hans menneskesyn og skoletanker, som trakk veksler på både opplysningstidens rasjonalisme og romantikkens opplysningstanker, la grunnlaget for et skoleslag med danning og folkeopplysning som sine viktigste mål.

Grundtvig så på livet som et eksperiment, der frie mennesker møter frie tanker, med respekt for det enkelte mennesket og livet i seg selv. Med utgangspunkt i dette ville han skape en historisk-poetisk skole hvor lærere og elever skulle møtes for å utforske livets gåte. Gjennom en fri utforskning av hvem vi er og hvor vi kommer fra, skulle skolen åpne opp for det som kunne være et fremtidig potensial. Elever og lærere skulle møtes i øyeblikket, og i en levende vekselvirkning mellom mennesker, historie, vitenskap, kunst og kultur gjøre seg erfaringer. Disse dannet så grunnlaget for en forventning om hvordan fremtiden skulle bli.

Grundtvig ville skape en skole som tok utgangspunkt i menneskelivet slik det leves her og nå, samtidig som den anerkjente at mennesket som åndsvesen alltid vil søke ut over seg selv. Slik skulle man gi elevene livsopplysning, og gjøre dem i stand til å ta aktivt del i både eget liv og samfunnslivet.

Den frilynte folkehøgskolens verdigrunnlag

Verdisynet til den frilynte folkehøgskolen bygger på et humanistisk syn på individets frihet og ansvar for fellesskapet.

Frilynt folkehøgskole vektlegger grunnleggende humanistiske verdier, som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, likeverd og solidaritet. Skoleslaget tar med seg disse humanistiske verdiene inn i en frilynt tradisjon, hvor folkelig danning, demokrati, ytringsfrihet og toleranse står sentralt.

Frilynt folkehøgskole har tro på at både enkeltmenneskets frihet, og ansvaret for fellesskapet og naturen, ivaretas gjennom etisk refleksjon rundt våre handlinger, kritisk fornuft og verdier som er forankret i menneskerettighetserklæringen og FNs bærekraftsmål.

Danning

Folkehøgskolene vektlegger folkelig danning, og de ser på dette som en av grunnpilarene i et demokratisk samfunn.

Folkelig danning er en prosess som utvikler evnen til å være oppmerksom på seg selv, sine medmennesker og den verden vi lever i. Gjennom dannelsesprosessen utvikles de egenskapene og kunnskapen som kjennetegner et liv med selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet; et liv hvor vi finner mening, mot og entusiasme til å leve våre liv i frihet og fellesskap med andre.

Et flerstemt læringslandskap

Et særtrekk ved folkehøgskolen er det flerstemte læringslandskapet ved skolene. Læring skjer i mange ulike sammenhenger og på mange ulike områder i løpet av skoleåret. Skolene har et pedagogisk program som både omfatter helhetlige undervisningsopplegg sammen med lærerne, praktiske oppgaver som løses sammen med hele personalet og et sosialpedagogisk opplegg som bruker det potensialet som ligger i internatet som læringsarena. Det flerstemte læringslandskapet legger til rette for at elevene får både faglig og sosial utvikling i løpet av skoleåret. De utvikler kunnskaper, ferdigheter og holdninger som støtter opp under dannelsesprosessene, som er skoleslagets hovedmål.

Undervisningen i folkehøgskolen tar utgangspunkt i elevenes eget liv. Pensum- og eksamensfriheten gjør at skolene kan sette rammene for forpliktende fellesskap som skaper mot, lyst og ansvar for å delta og lære.

Undervisningen er dialogbasert og preget av et stort mangfold, både i innhold og metoder. Skoleformen gir elevene kunnskaper og ferdigheter i faget, og perspektiver på eget liv med faget. Mye av læringen skjer mellom elever, og mellom lærere og elever, i en undervisning som utvikler elevenes evne til kritisk refleksjon, etisk bevissthet og solidaritet, gjennom deltagelse i forpliktende fellesskap.

Skolesyn

Folkehøgskolens formål er å fremme allmenndanning og folkelig opplysning. Slik blir folkehøgskolene et viktig supplement til andre skoleslag, som i større grad vektlegger tilegnelse av kunnskaper og ferdigheter.

Internatet er en sentral del av rammene for det pedagogiske opplegget på skolene, og brukes aktivt i dannelsesprosessen. I samspill mellom å utvikle personlig autonomi og sosialt ansvar, utfordrer folkehøgskolen den enkelte til å reflektere over egne verdier.

Folkehøgskolepedagogikken står i en dialogtradisjon som har de rette spørsmålene mer i fokus enn de riktige svarene, prosess mer enn produkt, den gode samtalen mer enn kunnskapsoverføring.

Menneskesyn og samfunnssyn

Mennesket er et undrende og skapende åndsvesen, som gjennom tanker, følelser og handlinger søker mening i og med livet. Alle mennesker er unike og utvikler seg i møtet med andre.

Folkehøgskolen har tro på menneskets iboende muligheter, evner og vilje til å forme eget liv gjennom å tilegne seg kunnskap, ta ansvar og påvirke sine omgivelser og de sammenhenger det står i.

Folkehøgskolene vektlegger demokratisk danning og aktivt medborgerskap. Unge mennesker skal lære å orientere seg i samtiden, og tilegne seg kunnskap, ferdigheter og holdninger som grunnlag for egne meninger, deltagelse og valg.

Folkehøgskolene anerkjenner at samfunnet står overfor en rekke store miljøutfordringer og en klimakrise som krever akutt handling. Skolene ser det som en del av dannelsesoppdraget å utvikle elevenes miljømedborgerskap i overgangen til et bærekraftig samfunn.

Del B: Prinsippprogram

Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for en fri, aktuell og bærekraftig folkehøgskole, basert på det idégrunnlag, danningssyn og menneskesyn som kommer til uttrykk ovenfor. Dette betyr at Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for:

- den enkeltes frihet, utvikling og myndiggjøring, slik at alle uavhengig av bakgrunn, kan utvikle sin selvfølelse, sitt engasjement og mot til meningsfull deltakelse i de sammenhenger den enkelte står i.
- et åpent, inkluderende, demokratisk og bærekraftig samfunn der alle deltar i solidaritet og med gjensidig respekt for det menneskelige mangfold og naturen.
- gode rammer for en fri, aktuell og fremtidsrettet folkehøgskole med høy faglig kvalitet.
- å sikre at alle har en reell, praktisk og økonomisk mulighet til å gå på folkehøgskole.
- en attraktiv og god arbeidsplass for alle som jobber i skoleslaget.

Del C: Prioriterte områder 2021 – 2025

På bakgrunn av idé- og prinsippprogrammet skal følgende punkter være prioriterte arbeidsområder for Folkehøgskoleforbundet i den kommende perioden:

I idé- og utviklingsarbeid skal Folkehøgskoleforbundet:

- være skoleslagets sentrale organ for å ivareta og formidle folkehøgskolens idéer, tenkning, praksis og pedagogikk.
- sikre at skoleutvikling og pedagogisk utviklingsarbeid er et prioritert område.
- bidra med tilbud om pedagogisk opplæring og kurs til alle yrkesgrupper på skolen.
- arbeide for å rekruttere alle ledere i folkehøgskolen som medlemmer, gjennom å synliggjøre lederens interesser og posisjon.
- arbeide for å øke medlemstallet i alle yrkesgrupper.
- arbeide for å ta vare på seniorenens ressurser og erfaringer i idé- og utviklingsarbeidet.
- inspirere skolene til å redusere sitt klimaavtrykk gjennom drift og aktiviteter, og gi elevene kunnskap, evner, erfaringer og vilje til å ta valg og bidra til et samfunn med høy ressursproduktivitet. Folkehøgskoleforbundet skal arbeide i lojalitet med felles klimavedtak i organisasjonene i norsk folkehøgskole.
- bidra til samtaler rundt skolens reisevirksomhet, og bidra til å skape reelle dannelsereiser.
- bidra til forsknings- og utviklingsarbeid i skoleslaget, herunder dokumentasjon av praksis og utarbeidelse av framtidsscenario.
- arbeide for et konstruktivt samarbeid med de andre organisasjonene i skoleslaget.
- bidra til å styrke sangen i folkehøgskolen gjennom å etablere nettverk og kurs for sang- og korledere.
- være rustet for, og delta i den skolepolitiske debatten, der det er relevant.
- bidra til opplæring og felles møteplasser for elever som er styrerepresentanter og elevrådsledere.
- arbeide for å øke skolens styrerepresentanters kompetanse omkring drift av folkehøgskole.
- bidra til å styrke samarbeidet i nordisk folkehøgskole.

I arbeidet inn mot myndighetene skal Folkehøgskoleforbundet:

- arbeide for gode rammevilkår for folkehøgskolene.
- gjennom sin deltagelse i FHSR arbeide for at alle skoler utvikler seg til en levedyktig størrelse for den enkelte skole.
- arbeide for støtte fra myndighetene til prosjekt som fremmer skolenes dannelsings- og folkeopplysningsoppdrag.
- arbeide for økt statlig tilskudd til finansiering av etter- og videreutdanning av ansatte i folkehøgskolen.

På arbeidslivsfeltet skal Folkehøgskoleforbundet:

- arbeide for gode og rettferdige arbeidsforhold for alle medlemmer, til beste for skoleslaget.
- videreutvikle organisasjonen til beste for medlemmene, inkludert opplæring og støtte til lokallagsarbeid.
- sikre god informasjonsflyt og åpen kommunikasjon i organisasjonen.
- bidra til å videreutvikle den norske tre-part-modellen i utdanningssektoren og de overordna rammevilkårene for ansatte.
- arbeide for å opprettholde dagens ytelsesbaserte tjenstepensjonsordning, herunder AFP og særaldersgrenser.
- arbeide for å styrke rekrutteringa innenfra til lederstillinger i skoleslaget.
- jobbe for avtaleverk som ivaretar både arbeidstagere og skoleslagets særpreg.
- styrke det lokale partssamarbeidet gjennom tillitsvalgtopplæringen.